

بسم الله الرحمن الرحيم

شرح خطبه فدکیه - جلسه اول

مقدمه: منطقه خیبر^۱، منطقه وسیعی است که منطقه کوهستانی است، پر آب و دارای چشمه‌های متعدد است. یهودیان در آن ساکن بودند و کانال‌های زیر زمینی اب احداث کرده بودند و به قلعه‌های مختلف تا ۱۰ قلعه آب می‌رساندند. زمان جنگ، از یک دژ شروع می‌شد و به دژهای دیگری می‌رسید؛ مانند جنگ خیبر.

در مدینه سه قبیله دیگر از یهودیان نیز وجود داشت که به همین حالت انزوا زندگی می‌کردند. هر سه قبیله با مسلمانان پیمان‌هایی بستند؛ ولی پیمان خود را شکستند.

قبیله بنی نضیر در سال چهارم پیمان خود را شکستند و قبول کردند از مدینه خارج شوند و به سمت خیبر رفتند و وارد آن منطقه شدند و آن جا را تبدیل به پایگاهی بر علیه اسلام کردند. قبایل مختلف را بر علیه مسلمانان تحریک می‌کردند. در سال ششم که کانون توطئه توسعه یافت، بین مدینه و مکه صلح حدیبیه اتفاق افتاد. حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم از مکه به سمت مدینه به سمت خیبر حرکت کردند تا توطئه را از بین ببرند که در پایان به قضیه خیبر ختم شد. وقتی مسلمانان وارد خیبر شدند، یهودیان که حدود ۱۰ تا ۲۰ هزار نفر با امکانات عالی بودند، مطمئن بودند که بر مسلمانان پیروز می‌شوند؛ ولی بعد از یک ماه جنگ سخت، شکست خوردند. فتح خیبر به صورت قلعه قلعه انجام می‌شد. حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم ابتدا ابوبکر و بعد عمر را مأمور فتح قلعه کردند و هر دو شکست خوردند و برگشتند. حضرت فرمودند:»

فردا پرچم را دست کسی می‌سپارم که کرار غیر فرار است.» روز بعد امام علی علیه السلام دچار چشم درد شدیدی شدند و حضرت دست به چشم ایشان گذاشتند و چشم ایشان خوب شد و پرچم را به دست امام دادند. یهودیان از قلعه‌ها فرار می‌کردند و یکی یکی قلعه توسط حضرت فتح می‌شد و یکی از درها را که ۴۰ مرد قدرت برداشتن آن را نداشتند، به تنهایی برداشتند. جنگ حدود یک ماه طول کشید تا مسلمانان پیروز شدند. غنیمتی که از خیبر به دست آمد آن قدر زیاد بود که وضعیت مالی مسلمانان را تغییر داد. پیشنهاد شد یهودیان بدون برداشتن هیچ امکاناتی از آن جا کوچ کنند؛ ولی آن‌ها سراغ حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم آمدند که اجازه بدهد آن جا بمانند و نصف اموال خود را به مسلمانان بدهند و حضرت این پیشنهاد را پذیرفتند. فرمان سال هفتم بود و تا زمان عمر به همین صورت ادامه داشت. عمر با این استدلال که دو دین در مدینه نباید باشد، یهودیان باید از مدینه خارج شوند. در حالی که خود حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم در زمان حیات با آن‌ها مصالحه کرده بودند. یهودیان از این منطقه کوچ کردند و به سمت فلسطین و فدک حرکت کردند و سرزمین خیبر در اختیار مسلمانان قرار گرفت و اموال آن‌ها را به طور غیر مساوی تقسیم کرد و حضرت زهرا سلام الله علیها را از غنائم محروم کرد. یکی از انگیزه‌های آن‌ها این بوده که اهل بیت علیه السلام از لحاظ اقتصادی توسعه پیدا نکنند تا قدرت آن‌ها کم شود.

زنی گوشت یک گوسفند را برای حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم آورد و حضرت لقمه‌ای خوردند و فرمودند: «کسی از این گوشت نخورد.» و گفته‌اند دلیل رحلت ایشان خوردن همین گوشت بوده است. منطقه فدک هم در نزدیکی خیبر قرار دارد، حدود ۱۰۰ کیلومتر از مکه و حدود ۲۰۰ متر از مدینه فاصله دارد. گزارش شکست خیبر به فدک رسید و آن‌ها اعلام کردند ما حاضر به صلح هستیم. حجم محصولات فدک با حجم کل نخلستان‌های کوفه برابر بوده و چشمه‌ها و نهرهای زیادی داشته. جناب

"قطب راوندی" درآمد فدک را سالانه ۲۴ هزار دینار برآورده کرد. در جای دیگر ۷۰ هزار دینار برآورده شده است که رقم بسیار بالایی است. یهودیان فدک با حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم قرارداد صلح بستند و ایشان قبول کردند. تفاوت آن با خیبر این بود که در خیبر مسلمانان با یهودیان جنگیده بودند و باید بعد از کم شدن خمس از آن بین مسلمانان تقسیم شود؛ ولی در فدک که جنگ صورت نگرفته بود و خداوند پیامبر خود را مسلط فرموده است. مجموع آن اموال برای حضرت رسول صلی الله علیه و آله و سلم است، برای این که در راه خدا، برای خودش و اهل بیت علیهم السلام و نیازمندان تقسیم شود. نکته مهم این است که اگر صلح شود، اموال جزو غنایم استفاده نمی‌شود. آیه ۳۶ سوره مبارکه اسرا در مورد فدک نازل شده است. در مورد تسلیم فدک به حضرت فاطمه سلام الله علیها هم شیعه و هم سنی در مورد شأن نزول این آیه اتفاق نظر دارند. طبق دو نفر از راویان اهل سنت بیان شده. پیامبر بعد از نزول این آیه حضرت فاطمه سلام الله علیها را فراخواندند و فرمودند: «خداوند فرموده: فدک را به شما ببخشم.»

امام صادق علیه السلام وقتی یکی از اصحاب سؤال کردند آیا پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فدک را بخشیدند؟ فرمودند: «نه، خدا فدک را برای حضرت زهرا سلام الله علیها قرار داد.» بزرگان اهل سنت این مطلب را نقل کرده‌اند. در منابع شیعه هم روایت‌های زیادی در این مورد نقل شده است. فدک حدود ۴ سال در اختیار حضرت زهرا سلام الله علیها بود، کارگران در آن کار می‌کردند و عواید آن را بخ حضرت تقدیم می‌کردند.

حوزه مجازی مهندس طلبه: www.onlinehawzah.com

شبکه‌های اجتماعی: [@onlinehawzah_com](https://www.onlinehawzah.com)

اللهم صلی علی محمد و آل محمد و عجل فرجهم